תוספתא מעילה

תוספתא

geulaquiz.com

פרק א

א רבי יהושע אומר קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן שחטן בדרום וקבל דמן בצפון וקבל דמן בדרום שחט ביום וזרק בלילה בלילה וזרק ביום נתן את הנתנין למטה למעלה ואת הנתנין למעלה למטה ואת הנתנין בפנים בחוץ ואת הנתנין בחוץ בפנים או ששחטן חוץ לזמנן וחוץ למקומן מועלין בהן. כלל אמר ר׳ יהושע כל שהיה לה שעת היתר לכהנים מועלין בה וכל שלא היה לה שעת היתר לכהנים אין מועלין בה פיגל בקדשי קדשים מועלין בו ובקדשים קלים אין מועלין בו יש נותר שמועלין בו ויש נותר שאין מועלין בו כיצד לן לפני זריקת דמים מועלין בו לאחר זריקת דמים אין מועלין בו אבל טמא שנטמא בין לפני זריקת דמים ובין לאחר זריקת דמים אין מועלין בו מפני שהציץ מרצה עליו.

ב בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דמים ונזרק את הדם עליו ר״א אומר מועלין בו ואין חייבין עליו משום פגול נותר וטמא ר״ע אומר הורצה הציץ על היוצא אין מועלין בו אבל חייבין עליו משום פגול נותר וטמא אר״ש כששבתי בכפר עכו מצאני תלמיד אחד מתלמידי ר״ע ואמר לי בשר שיצא חוץ לקלעים ונזרק את הדם עליו הורצה וכשבאתי והרצתי הדברים לפני חברי בגליל אמרו לי והלא פסול הוא האיך מרצה על הפסול ובאתי והרצתי הדברים לפני ר״ע ואמר לי הרי המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואח״כ נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מועלים בשתיהן שחטה והרי דמה מונח בכוסות מועלין בשתיהן נזרק דמה של אחת מהן הציל את הבשר חברתה מן המעילה אם הציל את הבשר חברתה מן המעילה אף על פי שפסול דין הוא שיציל את בשרה.

ג אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים ונזרק את הדם עליהן רבי אליעזר אומר אין מועלין בהן ואין חייבים עליהם משום פגול נותר וטמא ר״ע אומר הורצה הציץ על היוצא מועלין בהן וחייבין עליהם משום פגול נותר וטמא. פרים הנשרפים כיון ששחטן וזרק דמן מועלין בהן וחייבין עליהם משום פגול נותר וטמא דר״מ וחכ״א אין פגול בפנים. כל חטאות המתות הדמים ילכו לים המלח לא נהנין ולא מועלין חטאת שמתה מעצמה ועולה שמתה מעצמה אין מועלין בהן. עולת העוף שמצה את דמה יצא מידי מעילה הנוצה והמוראה מועלין בה עד שתצא לבית הדשן.

ד המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין מפני שהן ראוין להביא בכולן שלמים בד״א בזמן שהיו סתומים אבל אם מפורשין מועלין בדמי חטאת ובדמי עולה ואין מועלין בדמי שלמים אם היתה בהמה מועלין בחטאת ובעולה ואין מועלין בשלמים מת היו סתומין יפלו לנדבה אם היו מפורשין דמי חטאת ילכו לים המלח דמי עולה ודמי שלמים יקרבו אם היתה חטאת תמות עולה ושלמים יקרבו.

ה אלו לעולתי והשאר לשאר נזירותי ומת דמי עולה יביא עולה ומועלין בהן והשאר יפלו לנדבה ומועלין בהן. אלו לשלמי והשאר לשאר נזירותי ומת דמי שלמים יביא שלמים ואין מועלין בהן והשאר יפלו לנדבה ומועלין בהן. אלו לחטאת והשאר לשאר נזירותי ומת דמי חטאת ילכו לים המלח ולא נהנין ולא מועלין והשאר רוצה להביא בהן עולה יביא שלמים יביא ומועלין בכולן ואין מועלין במקצתן היה חייב חטאת העוף ואמר הרי עלי עולה והפריש מעות ואמר הרי אלו לחובתי רצה להביא בהן חטאת העוף לא יביא עולת העוף מועלין בכולן ומועלין במקצתן. מת הדמים ילכו לים המלח מפני שדמי חטאת מעורבין בהן אלו לחטאתו ואלו לעולתו ואלו לשלמים ונתערבו בו הרי זה לוקח בהן ג׳ בהמות בין ממקום אחד ובין משלשה מקומות מחלל דמי חטאת על חטאת דמי עולה על עולה דמי שלמים על שלמים מועלין בכולן ומועלין במקצתן.

ו הזב והזבה והיולדת והמצורע וכל חייבי קינין שבתורה שהפריש מעות ואמר הרי אלו לחובתי רצה להביא בהן חטאת העוף יביא עולת העוף מועלין בכולן ומועלין במקצתן מת יפלו לנדבה ומועלין בהן.

ז כיס מכיסי הקדש ושור משורי הקדש מועלין בכולן ומועלין במקצתן כיצד היה עושה מביא את הגדול שבהן ואומר אם הקדש הוא הרי הוא הקדש אם לאו הקדש בכ״מ מחולל על זה. העצמות והגידים והטלפים שפרשו מקדשין לפני זריקת דמים מועלין בהן לאחר זריקת דמים אין מועלין בהן. אבל גחלת שפקעה מעל המזבח בין לפני חצות בין לאחר חצות הרי זה לא יחזיר אין נהנין ולא מועלין בהן.

ח ר״ש אומר הדם קל בתחלתו חמור בסופו מתערב באמה מתגלגל ויורד לנחל קדרון ונמכרין לגננין ומועלין בהן דר״מ ור״ש וחכ״א אין מעילה בדמים וכן היה רש״א המקדיש דמים לבדק הבית מועלין. ונסכין חומר בתחלתן וקל בסופן ר״א בר׳ צדוק אומר לול קטן היה בין האולם למזבח למערבו של כבש אחד לששים ושבעים שנה פרחי כהונה יורדין לשם ומלקטין משם יין קרוש כעיגולי דבלה מעלין ושורפין אותן בקדושה שנאמר (במדבר כט) בקודש הסך נסך שכר לה׳ כשם שנסיכתו בקדושה כך שריפתו בקדושה ואומר (ישעיהו ה׳:ב׳) ויבן מגדל בתוכה וגם יקב חצב בו. ויבן מגדל זה היכל

יקב חצב בו זה מזבח וגם יקב חצב בו זה השית. כל הראוי למזבח ולא לבדק הבית לבדק הבית ולא למזבח אפילו חלב ואפילו גבינה ואפילו מורייס מועלין בהן הקדיש את הפרה מועלין בהן ולדה וחלבה. חמורה מועלין בה וחלבה ותרנגולת מועלין בה ובביצה.

ט ביצת תורין ומוראת העוף וקרבנות לא נהנין ולא מועלין המקדיש תורין לבדק הבית מועלין בביציהן.

י אשפה מועלין בה ובזיבלה בור מועלין בו ובמימיו שובך מועלין בו וביוניו הקדישן ריקנין ואח״כ נתמלאו מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן דר״מ ר״א ברבי שמעון אומר אף מועלין במה שבתוכו א״ר יוסי רואה אני בכולן דברי ר״מ חוץ מן השדה ומן האילן מפני שדרכן להתמלאות.

יא פועלין שהיו עושין בהקדש לא יאכלו מגרוגרות של הקדש אבל אחרים מתנדבין להן וכן פרה שהיה עושה בהקדש לא תאכל מכרשיני הקדש אבל אחרים מתנדבין לה הקדיש את הפרה ואת הכרשינין ואת העמיר אין אומרים תאכל פרה זו את הכרשינין ואת העמיר אבל אחרים מתנדבין לה. פועל שעשה מלאכה בין במנה בין במאתים לא יאמר תנו לי פרה זו במנה וטלית זו בחמשים זוז שאין הקדש מתחלל על מלאכה אלא על המעות בלבד כיצד הן עושין מפרישין שכר האומנין מחללין אותן על מעות האומנין ונותנין אותן לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותן מתרומת הלשכה הזבל והפרש של מוקדשין הרי אלו אסורין ויפלו דמיהן ללשכה.

יב הדר בצלו של שובך ובצלו של מערה לא נהנין ולא מועלין ושבקרקעות מועלין בהם מים שבחבית אין מועלין בהן נותנין לצלוחתה מועלין בהן אבל חבית וצלוחית עצמם מועלין בהן מפני שגופן הקדש הקדיש חורש לקורות מועלין בקורות ומועלין בשפוד ובנמוייה אבל גזברין שלקחו חורש לעצים מועלין בעצים ואין מועלין לא בשפוד ולא בנמוייה.

יג המפריש שקלו והוציאו ה״ז מעל המפריש שקלו לחברו הרי זה מעל לקח בו קיני זבין קיני זבות וקיני יולדות המביא חטאתו ואשמו ופסחו מן ההקדש השוקל שקלו מן הקדש כיון שלקח מעל דר״ש וחכ״א לא מעל עד שיזרקו דמים.

יד מכאן אמרו אין מביאין מנחות ונסכים ומנחת בהמה ולחמה של תודה מן הטבל ומן התרומה ממעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ממעשר שני והקדש שלא נפדו מן המדומע ומן החדש מפירות שביעית ואם הביא לא מעל וא״צ לומר מערלה וכלאי הכרם.

טו כחצי פרוטה מקדשי מזבח וכחצי פרוטה מקדשי בדק הבית מצטרפין זע״ז למעלה. עולה ואימורין מצטרפין זע״ז למעלן בחוץ לחייב עליהן משום פגול נותר וטמא עולה ונסכיה מצטרפין זה עם זה למעלן בחוץ ולחייב עליהן משום פגול נותר וטמא תודה ולחמה מצטרפין זה עם זה למעלן בחוץ ולחייב עליהן משום פגול נותר וטמא כחצי זית בשר וכחצי זית לחם מצטרפין זה עם זה לפגל בלחם אבל לא בבשר פגול בקדשי קדשים מצטרפין זה עם זה נותר בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים אין מצטרפין זה עם זה. כל המשקין מצטרפין זה עם זה לרביעית ולשפיכת שבת השרץ דמו בשרו ואמוריו מצטרפין לכעדשה כל האיסורין בנזיר מצטרפין זה עם זה לכזית. כחצי זית מן בהמה טהורה בחייה וכחצי זית במיתתה הרי אלו מצטרפין וכחצי זית מן בהמה טמאה בחייה וכחצי זית במיתתה אין מצטרפין. כחצי זית מן בהמה טהורה וכחצי זית מן בהמה טמאה בין בחייהן ובין במיתתן אין מצטרפין.

טז כל המתים מצטרפין זה עם זה לכזית. כחצי זית בשר וכחצי זית נצל מצטרפין זע״ז ושאר כל הטומאות שבמת אין מצטרפות זע״ז מפני שלא שוו בשיעורין כחצי זית בשר וכחצי זית חלב מצטרפין זה עם זה לחייב עליהן משום אוכל ומשום מבשל. אבני בית מנוגע ועציו ועפרו מצטרפין זה עם זה ר׳ שמעון אומר הבגד והשק והעור והמפץ מצטרפין זה עם זה מפני ששוה טפח על טפח משם קצוע.

פרק ב

א הנהנה והפוגם בשוה פרוטה מן הקדש מועל נהנה ולא פגם פגם ולא נהנה הרי זה לא מעל עד שיהנה ויתכוון ליהנות עד שתהא הנאתו ופגמתו כאחד בדבר שדרכו ליפגם ובשעה שנהנה פגם ובשליח שעשה שליחותו ר׳ עקיבה אומר אם נהנה אע״פ שלא פגם מעל מודה רבי עקיבה לחכמים בדברים שאין בהם פגם כגון השירים ונזמים קטלאות וטבעות שאם נהנה אע״פ שלא פגם מעל מודים חכמים לרבי עקיבה בדברים שיש בהן פגם שאם נהנה ולא פגם שלא מעל נטל קרדום של הקדש ובקע בו אם נהנה ופגם בשוה פרוטה מעל אם לאו לא מעל בא חברו ובקע בו כולן מעלו נטלו הראשון ונתנו לשני הראשון מעל והשני לא מעל נטל חמור של הקדש ורכב עליה אם נהנה ופגם בשוה פרוטה מעל ואם לאו לא מעל בא חברו ורכב כולן מעלו נטלו הראשון ונתנו לשני הראשון מעל והשני לא מעל. נטל אבן של הקדש ובנאה בתוך ביתו קורה וקירה בתוך ביתו הרי זה לא מעל עד שידור תחתיה

בשוה פרוטה. נטל פרוטה של הקדש ואמר הרי היא שלו לא אמר כלום עד שיוציאנה לחולין נתנו לספר אע״פ שלא ספר מעל ובעולה נתנו לחברו וחברו לחברו כולן מעלו.

ב אין המועל אחר המועל במוקדשין אלא בהמה רבי נחמיה אומר בהמה וכלי שרת. הנהנה מחטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא מתה כיון שנהנה מעל שאין פגם למיתה. נהנה ולא פגם פגם ולא נהנה הרי זה לא מעל עד שיהנה ויפגום ויתכוון ליהנות עד שתהא הנאתו ופגימתו כאחד ובתלוש מן הקרקע ובשליח בשעת שליחותו. הקדיש בשר לאורחין ואמר לו תן להן חתיכה חתיכה והוא אומר טלו שתים שתים והן נטלו שלש שלש כולן מעלו ובעולה לא מעלו אלא אוכלין בלבד.

ג פרוטה של הקדש יש לי בחלון והלך הבן והוציאה הבן מעל והאב לא מעל אם אמר לו אביו צא וטול האב מעל והבן לא מעל. נתן לו פרוטה ואמר לו צא וקח לי מקח מן השוק ונזכר בעל הבית שהוא של הקדש ולא נזכר השליח שליח מעל נזכרו שניהן שניהן לא מעלו וחנוני מעל כשיוציא נזכרו שלשתן לא מעל והמקח תפוס להקדש כיצד יעשה יוציא את חברו ידי מעילה נוטל פרוטה או כלי אומר פרוטה של הקדש בכל מקום שהיא מתחללת על סלע זו ועל קיתון זה ועל טלית זו שהקדש חל על הכל אין חל לא על העבדים ולא על שטרות ולא על קרקעות.

ד נתן לו פרוטה ואמר הבא לי בחציה נרות ובחציה פתילות והלך והביא לו בכולה נרות בכולה פתילות שניהם לא מעלו. בעל הבית שלא נעשה שליחותו ושליח שלא שינה שליחותו בשוה פרוטה. אבל נתן לו מעה כסף ואמר לו הבא לי בכולה נרות בכולה פתילות והלך והביא לו בחציה נרות ובחציה פתילות שניהם מעלו בעל הבית שנעשה שליחותו בשוה פרוטה. ושליח ששינה שליחותו בשוה פרוטה. אבל אמר לו הבא לי מיוסף והביא לו משמעון משיחין והביא מציפורי השליח מעל נתן לו שתי פרוטות ואמר לו הבא לי אתרוג והלך והביא לו בפרוטה אתרוג ובפרוטה שניה רמון שניהן מעלו. רבי יהודה אומר בעל הבית לא מעל שאומר אתרוג גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן רע. נתן לו דינר זהב ואמר לו הבא לי חלוק והלך והביא לו בשליש חלוק ובשליש טלית שניהן מעלו רבי יהודה אומר בעל הבית לא מעל שהוא אומר לו לחלוק גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן רע ומודה רבי יהודה בקטנית ששניהן מעלו שקטנית של סלע כקטנית של פרוטה.

ה המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל אם מותרין ישתמש בהן לפיכך אם הוציא מעל אצל בעל הבית בין כך ובין כך לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל חנוני כבעה״ב דר״מ ר׳ יהודה אומר כשולחני.

פרק ג

א פרוטה של הקדש שנפל לתוך הכיס או שאומר פרוטה מן הכיס זה הקדש כיון שהוציא את הראשונה מביא אשם תלוי ואת השניה מביא אשם ודאי דברי רבי עקיבה וחכמים אומרים אין מביא אשם תלוי ואת השניה כרת ושגגתו חטאת להיכן מעילה זו נופלת הנהנה מחטאת ומאשם הרי זה מוסיף מביא חטאת ואשם אחר כבר קרבה חטאתו ילך לים המלח כבר קרב אשמו יפול לנדבה מקדשי קדשים לפני זריקת דמים מקדשים קלים לאחר זריקת דמים מן העולה ומן האימורין מן קומץ ולבונה ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים יפלו ללשכה. מקרבנות צבור יפלו לנדבה מהקדש מזבח יפלו להקדש המזבח מהקדש בדק הבית יפלו להקדש בדק הבית.